

MINISTERSTWO
SPRAW WEWNĘTRZNYCH
Sekretarz Stanu
Piotr Stachańczyk

BMP-0731-8-1/12/JS

RZECZNIK PRAW PACJENTA	
Wpłynęło:	14 LUT. 2012
Znak:	RzPP 2436

119h
Warszawa, dnia 7 lutego 2012 r.

p. Biciński
01/5
Rzecznik Praw Pacjenta

Krystyna Barbara Kozłowska

Pani Krystyna Barbara Kozłowska
Rzecznik Praw Pacjenta

W odpowiedzi na pismo z dnia 8 grudnia 2011 r. (RzPP-ZZP-0713-4-1/MO/11) poniżej przedstawiam informacje na temat podjętych przez resort spraw wewnętrznych, działań służących realizacji zadań nałożonych rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 28 grudnia 2010 r. w sprawie Narodowego Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego.

Ministerstwo Spraw Wewnętrznych

W ramach realizacji celu szczegółowego 1.4. organizacja systemu poradnictwa i pomocy w stanach kryzysu psychicznego Ministerstwo realizowało zadania 1.4.4 oraz 1.4.5.

Zadanie 1.4.4 opracowanie programu psychoprofilaktycznego dla funkcjonariuszy służb mundurowych – zostało zrealizowane. Opracowany program został wdrożony do realizacji we wszystkich sześciu samodzielnych publicznych ZOZ Sanatoriach MSW. Program turnusu obejmuje 14 dni pobytu, w ramach których uczestnik bierze udział w zajęciach psychoprofilaktycznych z psychologiem oraz korzysta z zabiegów leczniczych. Kierowaniem funkcjonariuszy na ww. turnusy zajmują się lekarze medycyny pracy oraz psychologowie służb resortu spraw wewnętrznych.

Zadanie 1.4.5 realizacja programu psychoprofilaktycznego dla funkcjonariuszy służb mundurowych zostało zrealizowane poprzez organizację na bazie samodzielnych publicznych ZOZ Sanatoriów MSW turnusów psychoprofilaktycznych. W 2011 roku zorganizowano 43 turnusy antystresowe dla grupy 422 funkcjonariuszy Policji, Państwowej Straży Pożarnej, Biura Ochrony Rządu oraz Straży Granicznej z całego kraju. Łącznie na ten cel wydatkowano z budżetu MSW środki w wysokości 354 380,00 zł.

W zakresie realizacji zadań dotyczących upowszechnienia środowiskowego modelu psychiatrycznej opieki zdrowotnej (zadania 2.1.1 i 2.1.2) informuję, że w strukturze organizacyjnej służby zdrowia MSW funkcjonująienne oddziały leczenia nerwic (6 oddziałów) oraz Poradnie

Zdrowia Psychicznego, które w ramach kontraktów z Narodowym Funduszem Zdrowia wykonują świadczenia zdrowotne z zakresu środowiskowej opieki psychiatrycznej. Planowane jest zwiększenie

RZECZNIK PRAW PACJENTA	
Wpłynęło	
14.02.2012 r. (datownik)	
Znak	RzPP- 226 12012

liczby oddziałów o profilu psychiatrycznym, realizujących świadczenia zdrowotne w trybie dziennym. Jednakże jest to uzależnione od możliwości finansowych NFZ i potrzeb regionu, w którym funkcjonuje dany zakład opieki zdrowotnej MSW.

Komenda Główna Policji

W zakresie zadania 1.2.1 *opracowanie programu zapobiegania depresji i samobójstwom w populacji pracowników i funkcjonariuszy służb mundurowych i ratowniczych* w Policji prowadzona jest systematyczna działalność psychoprofilaktyczna dotycząca problematyki samobójczości. Składają się na nią szkolenia w zakresie rozpoznawania zagrożenia samobójstwem i form reagowania na nie oraz udzielanie pomocy psychologicznej osobom, u których rozpoznano objawy kryzysu osobistego. Programy szkolenia opracowywane są w komórkach psychologów komend wojewódzkich, Stołecznej i Główniej Policji. Do opracowania programów szkoleń wykorzystywane są wskazówki do działań profilaktycznych, zawarte w sporządzanej corocznie analizie czynów samobójczych.

Problematyka wynikająca z zadania 1.3.1 *opracowanie programu szkoleń dla pracowników podległych służb, ułatwiających zrozumienie zachowań osób z zaburzeniami psychicznymi oraz przeciwdziałających postawom nietolerancji, dyskryminacji i wykluczeniu* została poruszona w programach opracowanych przez psychologów w komendach wojewódzkich i Stołecznej Policji. Realizowane szkolenia służą rozwijaniu umiejętności rozpoznawania i rozumienia osób z zaburzeniami psychicznymi oraz podejmowania działań adekwatnych do sytuacji osoby.

Ponadto w 2010 roku Komendant Główny Policji wprowadził do użytku centralny program doskonalenia zawodowego policjantów w zakresie przeciwdziałania i zwalczania przestępstw z nienawiści. Program został przygotowany przez przedstawicieli Policji i byłego MSWiA. Realizacja szkoleń według programu została rozpoczęta. Elementem programu jest lepsze rozumienie przez policjantów przestępstw popełnianych wobec osób zagrożonych wykluczeniem, w tym osób z zaburzeniami psychicznymi.

Zadanie 1.4.4 *opracowanie programu psychoprofilaktycznego dla funkcjonariuszy służb mundurowych [dotyczącego zjawiska kryzysu psychicznego]* realizowane jest w formie szkoleń psychologicznych podnoszących wiedzę i rozwijających kompetencje „miękkie” policjantów i pracowników Policji w celu lepszego funkcjonowania w służbie/pracy i życiu osobistym. W ramach tych szkoleń na szczególną uwagę zasługują zajęcia dotyczące profilaktyki i radzenia sobie ze stresem oraz, opracowane w 6 komórkach psychologów, programy wsparcia adaptacji zawodowej policjantów w służbie przygotowawczej. Problematyka kryzysu psychicznego jest również poruszana w szkoleniach dotyczących zjawiska samobójczości. Poza działaniami psychoedukacyjnymi formą działań psychoprofilaktycznych jest podejmowanie wczesnej interwencji w sytuacjach kryzysowych. Zarządzenie Komendanta Głównego Policji Nr 428 z dnia 17 kwietnia 2009 r. w sprawie *form i metod wykonywania niektórych, służbowych zadań przez psychologów pełniących służbę lub zatrudnionych w Policji* reguluje sposób udzielania interwencyjnej pomocy psychologicznej oraz sytuacje, kiedy interwencja kryzysowa prowadzona jest obligatoryjnie. Ponadto, za działania psychoprofilaktyczne

można uznać organizowanie turnusów antystresowych dla policjantów, co realizowane jest przez komórki medycyny pracy.

Komenda Główna Straży Granicznej

W ramach celu szczegółowego 1.1.1 *ustalenie priorytetów promocji zdrowia psychicznego w podległych służbach*, w 2011 roku lekarze oraz psychologowie Straży Granicznej szczególną uwagę zwrócili na niżej wymienione zagadnienia:

- profilaktykę uzależnień (alkohol, narkotyki, tytoń),
- budowanie i utrzymywanie prawidłowych relacji międzyludzkich, w tym zagadnienia mobbingu,
- stresu w pracy i służbie oraz psychologiczne aspekty działania w sytuacjach kryzysowych.

Powyższe działania realizowano poprzez szkolenia (łącznie zrealizowano 195 szkoleń dla 2854 osób) oraz przeprowadzanie badań ankietowych.

W zakresie celu szczegółowego 1.1.2 *opracowanie programu zapobiegania depresji i samobójstwom w populacji pracowników i funkcjonariuszy służb mundurowych i ratowniczych* przedstawiciel Straży Granicznej bierze udział w pracach pilotażowego projektu „Program profilaktyki problemów alkoholowych w środowisku służb mundurowych” pod auspicjami PARPA. Celem projektu jest stworzenie modelowego programu profilaktyki alkoholowej dla służb mundurowych. Dotychczas stworzono ankietę oraz przeprowadzono anonimowe badania ankietowe.

Odnosnie realizacji celu szczegółowego 1.2.1 *opracowanie programu zapobiegania depresji i samobójstwom w populacji pracowników i funkcjonariuszy służb mundurowych i ratowniczych* lekarze oraz psychologowie Straży Granicznej na bieżąco podejmują interwencje w przypadku zgłoszenia się pacjentów z problemami oraz informują funkcjonariuszy i pracowników o możliwości uzyskania porad u lekarzy oraz psychologów.

W zakresie realizacji celu szczegółowego 1.3.1 *opracowanie programu szkoleń dla pracowników podległych służb, ułatwiających zrozumienie zachowań osób z zaburzeniami psychicznymi oraz przeciwdziałających postawom nietolerancji, dyskryminacji i wykluczeniu* nie opracowywano programu szkoleń dla pracowników Straży Granicznej. Centralny Ośrodek Szkolenia Straży Granicznej prowadzi szkolenia w zakresie różnic kulturowych. W powyższym zakresie przeprowadzono wstępne szkolenie psychologów i lekarzy Straży Granicznej. Szkolenie to będzie kontynuowane w 2012 roku.

Lekarze i psychologowie Straży Granicznej z dużym zaangażowaniem włączyli się w działania mające na celu ochronę zdrowia psychicznego funkcjonariuszy i pracowników Straży Granicznej. Zadania te realizowane są przez lekarzy podczas wizyt lekarskich i badań okresowych oraz psychologów w ramach porad psychologicznych, wykładów, warsztatów i badań ankietowych.

Komenda Główna Państwowej Straży Pożarnej

W listopadzie 2009 r. Komendant Główny PSP zaakceptował „Zasady organizacji Systemu Pomocy Psychologicznej w Państwowej Straży Pożarnej” (SPP).

Głównym celem systemu jest utrzymanie wysokiej kondycji psychofizycznej strażaków oraz profilaktyka zdrowia psychicznego. Do obszarów SPP zalicza się:

- profilaktykę,
- wczesną interwencję,
- interwencję kryzysową,
- wsparcie długofalowe ukierunkowane na zdrowie psychiczne.

Realizacja zadania odbywa się przez:

- psychoedukację,
- konsultacje,
- poradnictwo,
- interwencję kryzysową.

Adresatami pomocy są: funkcjonariusze, pracownicy cywilni oraz ich rodziny. W sytuacjach szczególnych (zdarzenia masowe, katastrofy) - poszkodowani i ich rodziny.

Zadania Systemu Pomocy Psychologicznej realizuje 23 psychologów:

- 18 psychologów zatrudnionych w komendach wojewódzkich PSP,
- 4 psychologów zatrudnionych w szkołach PSP,
- psycholog koordynujący z Komendy Głównej PSP.

W ramach psychoedukacji opracowano 3 programy szkoleń doskonalących dla strażaków jednostek ratowniczo-gaśniczych, dowódców zmian i ich zastępców oraz obsad stanowisk kierowania PSP:

- *program szkolenia doskonalącego dla strażaków jednostek ratowniczo-gaśniczych Państwowej Straży Pożarnej z zakresu zarządzania stresem oraz organizacji i udzielania wsparcia psychologicznego,*
- *program szkolenia doskonalącego dla dowódców zmian z zakresu zarządzania stresem oraz organizacji i udzielania wsparcia psychologicznego,*
- *w ramach programu szkolenia obsad stanowisk kierowania PSP, blok: Umiejętności komunikacyjne, interpersonalne i zarządzanie stresem.*

W ramach zajęć uczestnicy szkoleń zapoznawani są m.in. z psychospołecznymi konsekwencjami katastrof i klęsk żywiołowych oraz sposobami ich minimalizowania. Osoby te przygotowywane są również do udzielania wsparcia psychicznego uczestnikom ww. zdarzeń i konstruktywnego radzenia sobie z trudnymi doświadczeniami.

W trybie ciągłym psycholodzy realizujący zadania Systemu Pomocy Psychologicznej w PSP prowadzą działalność konsultacyjną i poradniczą dla strażaków i ich rodzin.

W ramach podnoszenia kwalifikacji psychologów realizujących zadania Systemu Pomocy Psychologicznej w PSP w listopadzie 2011 roku zorganizowano warsztaty tematyczne *"Bezpośrednie i długofalowe skutki zdarzeń traumatycznych. Wstępna diagnoza, pomoc psychologiczna, dostępne*

formy terapii i leczenia”. Ich uczestnikami byli również współpracujący z psychologami koordynatorzy ratownictwa medycznego PSP. Łącznie w szkoleniu uczestniczyło 30 osób.

Komenda Główna PSP wraz z przedstawicielami służb mundurowych: Komendy Głównej Policji, Ministerstwa Obrony Narodowej, Komendy Głównej Straży Granicznej, a także Wojskowego Biura Badań Społecznych oraz Krajowego Centrum Promocji Zdrowia w Miejscu Pracy pod egidą Państwowej Agencji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych uczestniczy w pracach, nad opracowaniem pilotażowego projektu „Program profilaktyki problemów alkoholowych w środowisku służb mundurowych”.

Powyższe działanie ma swoje umiejscowienie w Narodowym Programie Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych na lata 2011 – 2015 przyjętym uchwałą Rady Ministrów w marcu 2011 roku, który to fakt podkreśla wagę przedsięwzięcia. Warto podnieść również, iż projekt ma aspekt innowacyjny nie tylko w odniesieniu do Polski, ale również innych państw. Obecnie zakończono badania ankietowe, które przeprowadzono wśród 1300 strażaków PSP (trwa opracowywanie wyników).

Dodatkowo w lipcu 2011 r. Komenda Główna PSP zorganizowała warsztaty tematyczne „Profilaktyka uzależnień”. Szkolenie adresowane było do psychologów realizujących zadania Systemu Pomocy Psychologicznej w PSP oraz współpracujących z nimi kapelanów i koordynatorów ratownictwa medycznego PSP. Udział w warsztatach wzięli również przedstawiciele psychologów służb mundurowych oraz pracownicy PARPA. Łącznie uczestniczyło w nich 30 osób.

Pięciu psychologów PSP odbyło 2-tygodniowe staże z zakresu profilaktyki uzależnień od alkoholu, w Oddziale Leczenia Uzależnień w Samodzielnym Publicznym Zakładzie Opieki Zdrowotnej Szpitala Specjalistycznego MSWiA w Otwocku.

W marcu 2012 r. planowane jest szkolenie nt. „Praca z samobójcami, diagnoza, rozumienie, interwencja”, którego uczestnikami również będą psycholodzy PSP.

Biuro Ochrony Rządu

W zakresie promocji zdrowia psychicznego:

- zajęcia edukacyjne dotyczące wybranych zagadnień psychologicznych stanowią stały element szkolenia wszystkich funkcjonariuszy, realizowane są cyklicznie, w poszczególnych grupach szkoleniowych (grupa szkolenia zasadniczego, intensywnego, administracyjno – logistyczna, kurs podstawowy, kurs oficerski, kurs przed wyjazdem do ochrony placówek dyplomatycznych), zgodnie z zatwierdzonym planem i harmonogramem szkolenia.

Tematyka szkoleń obejmuje m.in.: charakterystykę sytuacji trudnych i zagrażających, przyczyny powstawania stresu oraz jego wpływ na funkcjonowanie człowieka na poziomie behawioralnym, poznawczym oraz emocjonalnym, sposoby radzenia sobie ze stresem, techniki relaksacyjne – zajęcia praktyczne (trening autogeny),

- przeprowadzono szkolenia psychologiczne dla funkcjonariuszy pełniących służbę w obiektach oraz na stanowiskach kontroli osób i bagażu pt. „Postępowanie z osobą pobudzoną, agresywną,

ze specjalnym uwzględnieniem zasad odnoszących się do traktowania osób chorych psychicznie”.

Łącznie w 2011 roku przeszkolonych zostało 694 funkcjonariuszy.

Odnosnie zapobiegania zaburzeniom psychicznym:

- przeprowadzono badania psychologiczne dla funkcjonariuszy skierowanych do pełnienia obowiązków służbowych poza granicami kraju. Badania służą ocenie aktualnego stanu psychicznego funkcjonariusza oraz identyfikacji ewentualnych silnych stresorów w otoczeniu (sytuacja osobista) mogących mieć dodatkowy negatywny wpływ na stan odporności psychicznej. Każdorazowo po powrocie z placówek tzw. „wojennych” i zwiększonego ryzyka narażenia życia, funkcjonariusze kierowani są na kontrolne badania psychologiczne. W 2011 r. przebadanych zostało 162 funkcjonariuszy,
- w ramach profilaktycznych badań zdrowotnych, co 2 lata, poddawani są badaniom psychologicznym funkcjonariusze pełniący służbę na stanowiskach obciążonych niekorzystnymi czynnikami psychospołecznymi tj. grupy ochrony osobistej (długotrwałe stany napięć emocjonalnych), szefowie wydziałów i oddziałów (stanowiska decyzyjne). Ogółem w 2011 r. badaniom poddane zostały 102 osoby.
- pobyt w sanatorium ukierunkowany na redukcję stresu – w ramach przyznanego limitu dofinansowania 2 turnusy po 6 osób, w 2011 r. - 12 osób.

z powołaniem

MINISTER
SPRAW WĘJNE TRZNYCH

z up. Piotr STACHAŃCZYK
Sekretarz Stanu